

GEACHTE LEZER,

Het huidige concept 8^e NAP is op veel fronten een voortzetting van het 7^e NAP. Er vindt nog wat meer monitoring en differentiatie plaats naar regio's en behaalde doelen. De intentie van maatwerk en niet verder belasten van regio's die de normen behalen is in intentie een goede insteek. Het wordt echter inmiddels wel een hele puzzel om de regels te doorgronden voor landbouwers en hun adviseurs om dat de regels zo plaats specifiek worden. Het ultieme doel is doelsturing, echter voorzien wij ook daar de nodige uitdagingen en administratieve lasten bij. Op pagina 20 wordt geconcludeerd dat de nitraatconcentratie onder derogatiebedrijven in alle regio's ruimt onder de 50 mg lagen.

Houdt deze gedachte vast.

FOSFAAT GEBRUIKSRUIMTE BENUTTEN ALS BASIS VOOR MEER BALANS

In onze ogen kan het namelijk veel eenvoudiger én geborgd, door de fosfaatgebruiksnorm op basis van P-al en P-CaCl te laten dienen als plaatsingsruimte voor dierlijke mest. Daarmee ontstaat er een soort gewasderogatie, maar dan gebaseerd op de aanwezigheid van bodemoverschotten van fosfaat – eenvoudig in kaart gebracht via de standaard bodemonsters voor de fosfaat-differentiatie.

En ontstaat een zelfcorrigerend effect: hogere onttrekking van fosfaat door goed management en hoge gewasopbrengsten leidt tot een daling van de P-al en P-CaCl over lange termijn. Daardoor ontstaat meer bemestingsruimte en wordt deze hogere onttrekking gecompenseerd. En visa versa, een overbemesting leidt tot opbouw van fosfaat en daarmee (op termijn) tot een hogere fosfaattoestand en minder plaatsingsruimte.

Ook bij het bij het 7^e NAP hebben we voor deze insteek gepleit [middels een inhoudelijke reactie](#). We staan nog altijd achter deze reactie, want de insteek die wij toen hebben toegelicht is minder fraudegevoelig en bovendien worden de volgende zaken geborgd:

- Stimuleren van (behoud van) graslandareaal (de fosfaatgebruiksruijnte van grasland is namelijk significant groter dan van bouwland);
- Het behoud van bodemvruchtbaarheid door een gebalanceerd aanbod van mineralen, sporenelementen en organische stof;
- Mestplaatsingsruimte in balans met bodemoverschot zonder ingewikkelde monitoring.

In de meeste gewassen worden fosfaat, stikstof en andere nutriënten namelijk in een bepaalde verhouding opgenomen. Alles in balans. Door afzonderlijk op nutriënten te sturen wordt deze balans verstoord. Zo kan er bijvoorbeeld met alleen stikstofbemesting

netto fosfaat onttrokken worden. Dit wordt als maatregel voor verschraling ook wel eens toegepast op natuurgronden. Andersom kan echter ook gebeuren dat door een tekort aan stikstof een fosfaatoverschot ontstaat. De balans is dus belangrijk om overschotten te voorkomen.

In het derogatietijdperk was er voor derogatiebedrijven (groot deel van Nederlands landbouwareaal) geen mogelijkheid om fosfaatkunstmest aan te voeren. Hierdoor was er – zeker sinds de dierlijke norm onder de 250 kg N dierlijk daalde – op veel bedrijven een gat in de fosfaatbalans. De ruimte was vele malen groter dan met dierlijke mest ingevuld werd. Nu de dierlijke stikstofnorm naar 170 daalt, is dat gat nóg groter. Nu mag dit landbouwkundig wel weer aangevuld worden met fosfaatkunstmest, maar dit is niet de meest duurzame optie. Er wordt nu veel mest afgevoerd, verwerkt of bewerkt, maar daarmee verdwijnen ook andere mineralen sporenelementen en organische stof. Om dan weer kunstmest aan te voeren is kostbaar en niet duurzaam.

Wat ons betreft kan de natuurlijke balans beter bewaard worden. Dit bespaart iedereen veel kosten en is net zo effectief.

Door de fosfaatgebruiksruimte op te laten vullen met dierlijke mest (-producten) kan de bodem en het gewas naar balans ingevuld worden. Zo worden tekorten, overschotten en misstanden beperkt, als ook het behoud van grasland gestimuleerd (hogere fosfaatgebruiksruimte betekent meer plaatsingsruimte van dierlijke mest) zonder de ingewikkelde administratie. Met de verdere differentiatie van gebruiksnormen zoals het nu beschreven staat is er naar onze mening alleen maar meer risico dat het tegenovergestelde wordt bereikt.

WIJZIGINGEN STIKSTOF GEBRUIKSNORMEN

In het beleidsstuk wordt geschreven dat de stikstof gebruiksnormen geactualiseerd worden. In de beschikbare documenten zat geen nieuw overzicht van wat deze nieuwe gebruiksnormen van stikstof per hectare, per jaar op de diverse grondsoorten moeten gaan worden. Voor het maken van de gebruiksnormen van grasland hebben wij over vele jaren – op met name klei en zandgrond – heel goed in beeld wat effecten zijn van bemesting op gewasopbrengst en benutting van de gegeven meststoffen.

Ons aanbod: wij zijn bereid deze informatie te delen en toe te lichten aan het CDM om landbouwkundig verantwoorde normen te onderbouwen.

Om een wildgroei aan stikstof gebruiksnormen te voorkomen vinden wij het wenselijk om het verschil tussen weiden en maaien te laten vervallen. Nu is de gebruiksnorm op maaien hoger dan op weiden. Zeker op zandbedrijven in NV-gebieden begint de stikstof gebruiksnorm te knellen voor de gewasopbrengsten. Voor sommige bedrijven is dit een extra reden om te stoppen met de weidegang; een ongewenst effect. De normen zijn inmiddels dermate laag dat wij niet denken dat de benutting op weidebedrijven zoveel lager is dat een lagere stikstof inputnorm nodig is. Alles gelijktrekken op de norm van

maaibedrijven maakt het geheel overzichtelijker en levert een bijdrage aan het behoud van weidegang.

WINTERGRANEN EN GRASLAND GELIJKSTELLEN

Een ander punt in de puzzel qua regels is dat er op pagina 64 indicaties zijn dat er gezocht wordt naar maatregelen om grasland te behouden. Gezien de positieve effecten van de derogatie in het verleden logisch. Maar met de verplichting tot meer gewasrotatie in de praktijk voor veel bedrijven moeilijker om in te vullen qua verkaveling op hun bedrijf. Qua nutriëntverliezen is een wintergraan echter niet heel veel anders dan grasland. Kijk bij het invoeren van graslandnormen daarom of wintergranen niet deels deze functie kunnen invullen. Dat kan veel lucht geven in de invulling van duurzame bouwplannen.

Eenvoud, borging en balans.

Nogmaals verwijzen wij naar een samenvatting van de onderbouwing die ook als reactie op het 7^e NAP was ingestuurd in 2021, samen met de Marke en de VKO (Vruchtbare Kringloop Oost). Deze is dus nog steeds actueel. >> [link naar samenvatting](#)

Indien gewenst geven we graag meer toelichting.

Hoogachtend,

Gerard Abbink en Dennis Storkhorst,

Groeikracht BV